

УДК 327.5(497.11:4-12)"20"

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2026.64.52>

ПОЛІТИКА СЕРБІЇ В СЕРЕДЗЕМНОМОР'І: ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ

Юлія Майстренко

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
факультет міжнародних відносин, політології та соціології,
кафедра міжнародних відносин
вул. Всеволода Змієнка 2, 65000, м. Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-7306-756X*

Діана Крючкова

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
факультет міжнародних відносин, політології та соціології,
кафедра міжнародних відносин
вул. Всеволода Змієнка 2, 65000, м. Одеса, Україна
ORCID: 0009-0009-9510-485X*

У статті здійснено ґрунтовний аналіз основних напрямів політики Сербії в Середземноморському регіоні, що продовжують формуватися під впливом історико-культурної спадщини, наслідків конфліктів на Балканах та на Близькому Сході, «арабської весни» й сучасних геополітичних перетворень. Акцентовано на розвитку двосторонніх відносин Сербії з країнами Південної Європи, зокрема Італією, Грецією та Францією, а також із державами Близького Сходу і Північної Африки, включно з Єгиптом, Лівією, Ізраїлем та Сирією. Висвітлено особливості сербсько-турецького діалогу, який характеризується одночасно співпрацею у сфері безпеки та певною напруженістю через проблему Косова. Окремо проаналізовано внесок Сербії в миротворчі операції ООН у Лівані як засіб зміцнення її міжнародного авторитету. Визначено ключові досягнення зовнішньополітичної діяльності Сербії в Середземномор'ї: розширення стратегічних партнерств, активізація економічного, військово-технічного співробітництва та дипломатична підтримка в питаннях, пов'язаних із Косово. Співпраця між країнами-членами ЄС та Сербією, базується переважно на євроінтеграційних прагненнях останньої. Також вивчено співпрацю з Францією у військово-технічній сфері, що є певною перевагою, оскільки компенсує співпрацю з РФ у цій сфері. Наголошено на головних викликах і втратах цієї політики: визнання державності Косова низкою середземноморських країн, посилення впливу Туреччини в регіоні та дилемах, що виникають у процесі євроінтеграції. Дослідження доводить, що політика Сербії в Середземномор'ї є багатовимірною стратегією, яка відповідає меті захисту національних інтересів і зміцнення позицій Белграда як важливого актора в цьому стратегічно значущому регіоні.

Ключові слова: Сербія, Середземномор'я, дипломатія, міжнародна безпека, зовнішня політика.

Сербія не має прямого виходу до Середземного моря, проте історично та політично тісно пов'язана із цим регіоном, тому й формує багатовекторну зовнішньополітичну стратегію. Розпад Югославії, воєнні конфлікти

1990-х рр. та зміни в балансі сил у Європі та на Близькому Сході створили для Сербії нові виклики, одночасно створивши можливості для відновлення та розвитку співпраці із середземноморськими державами.

Метою статті є дослідження основних здобутків і втрат Сербії в процесі реалізації зовнішньої політики в Середземномор'ї, а також аналіз чинників, які впливають на її

© Майстренко Ю., Крючкова Д., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

сучасні стратегічні підходи. Серед завдань дослідження – аналіз відносин Сербії з ключовими країнами Південної Європи, Близького Сходу та Північної Африки.

Для проведення дослідження вивчено низку аналітичних робіт та офіційні сайти державних установ Сербії [10; 19; 21; 23; 24], що дало змогу відстежити офіційну позицію країни, щодо формування двосторонніх відносин з країнами Середземномор'я. Загалом, в українській історіографії фактично відсутні аналітичні роботи, які б досліджували саме цей напрям зовнішньої політики Сербії.

Сербія активно формує партнерські відносини з країнами Південної Європи, з арабським світом і країнами Північної Африки, як-от Єгипет, Лівія, Алжир, базуючись на принципах невтручання та взаємної підтримки.

Вплив на формування двосторонніх відносин звісно має позиція країни щодо визнання незалежності Косово.

Під час конфлікту в Косово 1999 року низка середземноморських країн, включно з Італією, Францією та Туреччиною, брала участь у повітряній кампанії проти Сербії в складі сил НАТО [16, р. 2]. Греція, як член Альянсу, не наклала вето на операцію НАТО, але і не взяла участі в повітряній операції. Афіни виконали зобов'язання перед альянсом, зберігаючи свої порти та паливні магістралі відкритими для НАТО. Грецькі офіційні особи заявили, що за жодних обставин Греція не братиме участі в наземній операції. Грецькі війська взяли участь в операції НАТО «Союзна гавань» – зусиллях з надання допомоги біженцям в Албанії. Греція була одним із перших союзників НАТО, який виступив за припинення повітряних ударів та повернення до політичного діалогу. 18 квітня 1999 р. югославський уряд дозволив грецькій медичній групі в'їхати до Косова та стати єдиною неурядовою організацією, яка обслуговувала албанців та сербів у регіоні. Грецькі медіа та православна церква заохочували народний опір бомбардувальній кампанії НАТО. Невелике, але репрезентативне опитування, опубліковане 17 квітня, показало, що понад 96 % грецької громадськості виступило проти операції НАТО. Відбулися широкі антинатовські та антиамериканські протести. Одна з демонстрацій грецьких комуністів заблокувала французький військовий конвой, який вирушив із Салонік 16 квітня, а обладнання було повернуто до порту та тимчасово зберігалося. Усі лідери грецьких опозиційних політичних партій закликали до політичного вирішення кризи, і більшість звинувачували Сполучені Штати у військових діях НАТО [20, р. 8]. Досить складною була позиція Туреччини, але турецькі ВПС взяли участь в авіаударі НАТО по СРЮ 28 червня 1999 р. й після цього, як і було оголошено, ввійшли до складу міжнародних миротворчих сил, розміщених у Косово [11, р. 11]. Лівія була першою країною, яка надіслала допомогу Сербії після бомбардувань НАТО в 1999 р., і єдиною арабською країною, яка публічно засудила дії НАТО [4].

Сучасна зовнішня політика Сербії характеризується прагненням вступити до Європейського Союзу. Слід зазначити, що низка країн Середземномор'я також входить до цієї організації [5]. Тому цілком очевидно, що Сербія прагне формувати з цими країнами партнерські відносини, але події 1999 р. чинили негативний вплив на цей процес. Відносини Сербії з Італією та Францією почали налагоджуватися лише після 2000 р., оскільки зазначені країни були учасниками кампанії Північноатлантичного Альянсу в Югославії. Рим і Париж підтримують демократичні перетворення та євроінтеграцію країни. У січні 2025 р. під час бізнес-форуму в Белграді президент Республіки Сербія А. Вучич заявив, що обсяг торгівлі між Сербією та Італією перевищив 5 мільярдів євро, наголосивши, що новим фокусом співпраці між двома країнами мають бути інноваційні технології, наука та енергетика [24]. Італія позиціонує себе регіональним центром, спираючись на давні

зв'язки і спільні інфраструктурні проекти, наприклад Панєвропейський транспортний коридор 10, який з'єднує Австрію та Грецію через Сербію. У серпні 2025 р. прем'єр-міністерка Італії Дж. Мелоні відвідала Белград, заявивши про стратегічний інтерес наближити Сербію до ЄС та поглибити співпрацю в галузі безпеки. Президент А. Вучич тоді назвав Італію «справжнім другом» Сербії. Італійська підтримка має практичні здобутки: допомога в стримуванні нелегальної міграції на балканському маршруті, сприяння діалогу між Белградом і Приштиною [29].

Сербія значно впливає на стабільність у Боснії та Герцеговині, Косово та Чорногорії. Крім того, вплив третіх країн, особливо Китаю, стрімко зріс за останні роки. Тому серед європейських зацікавлених сторін поширена думка, що ЄС повинен зберегти Сербію у своїй сфері впливу. Тому Е. Макрон може легко стверджувати, що він забезпечує регіональну стабільність, підтримуючи тісні зв'язки з А. Вучичем. Ба більше, економічний характер двосторонніх відносин між двома країнами створює можливість для французьких компаній вести переговори безпосередньо з урядом Белграда щодо вигідних угод [28, р. 9]. Важливим складником дружніх двосторонніх відносин між Францією та Сербією є масштабні бізнес-проекти останніх років. Французькі компанії Alstom та Egis Rail будують Белградське метро разом з китайською компанією Power China, що є високоприбутковим та стратегічно важливим проектом для сербської столиці. Очікується, що французькі компанії постачатимуть поїзди та електромеханічні підсистеми, тоді як китайська компанія виконуватиме будівельні роботи. Ще однією важливою французькою інвестицією в Сербії є 25-річний концесійний контракт на аеропорт Белграда, підписаний у грудні 2018 р. з французькою компанією Vinci. Ця угода викликала багато суперечок, оскільки уряд Сербії звинуватили у спробі взяти під контроль управління другим аеропортом у Ніші, оскільки угода з французькою компанією містила секретний пункт, що обмежує розвиток інших аеропортів у країні, щоб вони не могли конкурувати з аеропортом Белграда на ринку. Сербія також звернулася до Франції за озброєнням. Сербія придбала французькі зенітні ракети малої дальності Mistral у 2019 р. Крім того, президент Вучич оголосив у квітні 2022 року, що Сербія планує придбати 12 нових літаків Dassault Rafale на початку наступного року [28, р. 10]. Після двох років припущень щодо можливості придбання Сербією винищувачів Rafale у Франції, президент А. Вучич під час візиту до Парижа у 2024 р. заявив, що угоду досягнуто [3]. Ця угода була закріплена на зустрічі двох президентів та започаткувала масштабну модернізацію сербських ВПС й зменшила багаторічну залежність від російської авіатехніки [13]. Окрім літаків, Франція постачає Сербії гелікоптери Airbus, транспортні літаки та системи ППО, ставши одним з провідних партнерів Белграда у військово-технічній галузі [3]. З іншого боку, Франція чітко пов'язує наближення Сербії до членства в ЄС з нормалізацією відносин із Косовом. Е. Макрон у 2022–2023 рр. спільно з Німеччиною просував так званий франко-німецький план, що фактично вимагав від Белграда де-факто визнати існування Косова (без юридичного визнання) як передумову євроінтеграції [6]. Для Сербії такі умови створюють дилему: партнерство з Францією приносить конкретні вигоди (сучасне озброєння, інвестиції, політичну підтримку), але водночас вимагає болісних компромісів, які частина суспільства сприймає як утрату суверенітету над Косовом [22]. У квітні 2025 р. відбувся 4-й Сербсько-французький інноваційний форум, який зібрав понад 300 дослідників та підприємців з обох країн для обміну передовим досвідом та знаннями в галузі інновацій та стартапів [10].

Афіни залишаються однією з небагатьох європейських столиць, що досі не визнали незалежність Косова, послідовно дотримуючись цієї позиції [5]. Грецький уряд наголошує на необхідності діалогу між Белградом і Приштиною як єдиною шляху до регіональної

стабільності, уникаючи кроків, які могли б трактуватися як підтримка відокремлення Косова. Така стійка позиція Афін є вагомим здобутком для Белграда: член ЄС фактично підтримує сербські інтереси, стримуючи міжнародну інтеграцію Косова. Окрім дипломатичної підтримки, Сербія та Греція активно розвивають військове співробітництво. Зокрема, у 2024 р. Афіни погодилися розширити партнерство в оборонному секторі – від спільних навчань до обміну технологіями та підтвердили готовність захищати позицію Сербії щодо Косова на міжнародній арені. Грецькі військові беруть участь у місії KFOR у Косові, демонструючи збалансований підхід: сприяння безпеці в регіоні без визнання косовської державності. У процесі євроінтеграції Сербії Греція фактично виконує роль «адвоката» Белграда в Брюсселі, просуваючи ідею залучення всіх балканських країн до ЄС [12]. 23 липня 2025 р. прем'єр-міністр Сербії Д. Макут відвідав Грецію, де обговорив покращення двосторонньої співпраці з президентом Греції К. Тассуласом, прем'єр-міністром К. Міцотакісом та спікером парламенту Н. Какламанісом. Прем'єр-міністр Д. Макут заявив, що Сербія розглядає відносини з Грецією як стратегічне партнерство, наголосивши на взаємній відданості співпраці в енергетиці, інфраструктурних проектах та інших сферах, що становлять спільний інтерес, з особливим акцентом на інвестиціях та просуванні спільних проектів. Прем'єр-міністр подякував Греції за принципову підтримку територіальної цілісності та суверенітету Республіки Сербія та наголосив, що Сербія залишається повністю послідовною в позові до територіальної цілісності та суверенітету Греції на суші, на морі та в повітрі, що налічує всі острови [23].

Відносини Сербії з Туреччиною мають у середземноморському контексті складний характер. Історична пам'ять про османське правління і роль Анкари як покровителя мусульман Балканського півострову (боснійців, косовських албанців) тривалий час спричиняли недовіру між Белградом і Анкарою. У XXI ст. військово-технічне співробітництво стало новим виміром партнерства: Сербія зацікавилася турецькими безпілотниками Bayraktar, а Анкара – спільним виробництвом озброєнь. Сербія планувала придбати військові безпілотники Bayraktar у Туреччини, але у 2023 р. оголосила про відмову від цього плану у відповідь на поставку безпілотників з Туреччини до Косова. А. Вучич попередив про можливий негативний вплив на відносини з Анкарою. Попри інцидент, сторони швидко відновили контакт: Белград поновив експортні ліцензії для турецьких компаній і навіть почав продаж сербських боєприпасів до Туреччини. У жовтні 2024 р., під час візиту Ердогана до Белграда, оголошено про плани спільного виготовлення військових дронів – важливий етап зміцнення оборонних зв'язків [26].

Взаємини Сербії з країнами арабського Середземномор'я демонструють спроби Белграда відновити втрачені позиції часів Югославії. Зокрема, з Єгиптом у Белграда була тісна співпраця в межах Руху неприєднання, але після 1990 рр. контакти занепали [1]. Каїр у червні 2013 р. визнав незалежність Косова, ставши сотою країною, що зробила це [9]. Цей крок був не стільки відображенням довгострокових стратегічних інтересів Єгипту, скільки ідеологічно-орієнтованим жестом, що відповідав популістському підходу «братів-мусульман», спрямованому на завоювання прихильності західних держав, водночас дистанціюючись від традиційних партнерів, як-от Сербія. Проте зі зміною влади в Єгипті почалося поступове зближення [18, р. 3]. У липні 2022 р. президент А. Ф. Ас-Сісі здійснив перший за 35 років офіційний візит до Белграда [1]. З цієї нагоди президент А. Вучич вручив президенту Єгипту орден Республіки Сербія за виняткові заслуги в розвитку дружніх відносин між двома країнами [17, р. 2]. Під час цього візиту президенти Сербії та Єгипту підписали Спільну декларацію про стратегічне партнерство, прагнучи надати новий імпульс дружбі, довірі та всебічному співробітництву між двома країнами. Декларація підтверджує

повагу до принципів взаємної поваги, рівності та невтручання у внутрішні справи, обраного шляху внутрішнього розвитку та зобов'язань у зовнішній політиці. Однією з цілей Декларації є підтримка позитивних тенденцій у політичному діалозі на найвищому рівні, підкреслюючи підтримку основних цінностей та принципів демократії, прав людини й верховенства права, підтверджуючи тверду відданість цілям та принципам Статуту ООН, а також ідеалам та цінностям Руху неприєднання. На основі Спільної декларації розпочато переговори щодо Угоди про вільну торгівлю. У цьому контексті Сербія також підтримала ініціативу Єгипту щодо проведення Спільного комітету з економічного співробітництва з метою сприяння економічній співпраці [17, р. 3]. Угода про вільну торгівлю між двома країнами набула чинності 1 вересня 2025 року [18, р. 4]. Що ж стосується позиції Єгипту щодо незалежності Косова, то уряд не «відкликав» визнання, але фактично його заморозили: у Приштині не було відкрито жодного посольства, а в Каїрі не приймали жодних косовських дипломатів і не було розпочато жодної двосторонньої співпраці [18, р. 3].

М. Каддафі під час перебування при владі підтримував позицію Сербії щодо Косова та відхилив пропозиції щодо визнання незалежності. Лівія була однією з 14 держав, які подали до Міжнародного суду ООН подання на підтримку позиції Сербії про те, що проголошення незалежності Косова порушує міжнародне право [4]. Ситуація докорінно змінилася після визнання незалежності Косова у вересні 2013 р. Про це заявив прем'єр-міністр Лівії А. Зейдан під час зустрічі в Нью-Йорку з прем'єр-міністром Косова Х. Тачі в кулуарах 68-ї Генеральної Асамблеї ООН. Прем'єр-міністр Лівії А. Зейдан також наголосив на «духу ісламського братерства між Лівією та Косово», вказавши на «політичні події на Балканах, які дали народу Косова право на самовизначення». Він також зазначив, що визнання Косова не зашкодить тісним зв'язкам Лівії з Республікою Сербія [8]. Громадянська війна і хаос у Лівії обмежили двосторонні контакти [19]. У 2016 р. Белград зазнав трагедії: двоє співробітників сербського посольства були викрадені в Лівії терористами ІДІЛ і загинули під час удару США по табору бойовиків [2].

Ключовим фактором у відносинах з Ізраїлем було те, що він тривалий час не визнавав незалежність Косова, уникаючи створення прецеденту, небезпечного для нього самого [7]. Фактично існував негласний обмін принциповими позиціями: Белград підтримував право Ізраїлю на безпеку, а Тель-Авів – територіальну цілісність Сербії. Цей статус-кво було порушено у вересні 2020 р., коли Косово зобов'язалося відкрити посольство в Єрусалимі, а Ізраїль уперше офіційно визнав Косово як державу [14]. У січні 2021 р. Ізраїль установив дипломатичні відносини з Косовом, визнавши його незалежність. Сербія сприйняла це як несподівану зраду. У відповідь Белград відмовився переносити сербське посольство до Єрусалима, посилаючись на невиконання домовленостей іншими сторонами [15]. Нині Сербія зберігає свою дипмісію в Тель-Авіві, дотримуючись спільної з ЄС лінії щодо статусу Єрусалима. Попри дипломатичний удар, Белград і Тель-Авів прагнуть зберегти прагматичні відносини. Сербія зацікавлена у співпраці з Ізраїлем у військово-технологічній сфері: до 2020 р. вона придбала ізраїльські безпілотники, електронні системи та протитанкове озброєння. Ізраїльські інвестиції наявні в ІТ-секторі та нерухомості Сербії. Триває співпраця в галузі безпеки (боротьба з тероризмом, кібербезпека). Ізраїль високо оцінює нейтральну позицію Сербії в близькосхідному конфлікті: Белград підтримує формулу двох держав, водночас продовжуючи робочі відносини з Палестинською автономією [25].

У. Зукорліч, міністр, відповідальний за примирення, регіональну співпрацю та соціальну стабільність, у червні 2025 р. в межах свого офіційного візиту до Сирійської Арабської Республіки зустрівся з президентом країни А. аль-Шараа. Під час зустрічі обговорювали поточні відносини між двома країнами, обидві сторони висловили готовність до

відновлення та зміцнення двосторонньої співпраці. У. Зукорліч наголосив на важливості постійного політичного діалогу та представив конкретні моделі співпраці, за допомогою яких Сербія може зробити свій внесок у процес відновлення Сирії, особливо у сферах інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та економіки. З цієї нагоди міністр також передав президенту Сирії особистого листа від президента Сербії А. Вучича, в якому передавалися ключові послання доброї волі та готовності до зміцнення міждержавної співпраці [21].

Сербські миротворці займаються патрулюванням та підтриманням перемир'я на півдні Лівану, що не лише сприяє стабілізації ситуації на Близькому Сході, а й зміцнює міжнародну репутацію Сербії як надійного партнера. Крім того, сербські підрозділи військової поліції беруть участь у миротворчій місії ООН на Кіпрі (UNFICYP), виконуючи завдання, які підкреслюють її прихильність до колективної безпеки. Участь Сербії в таких операціях приносить їй значні дипломатичні переваги. Белград демонструє готовність до співпраці з міжнародними організаціями, що позитивно сприймається як країнами Заходу (включно зі співпрацею з НАТО в логістичній підтримці місії), так і традиційними партнерами. Зокрема, Ліван та Кіпр виражають політичну підтримку Сербії у важливих для неї питаннях, як-от проблема територіальної цілісності. Додатково Сербія прагне активно долучатися до регіональних форумів з безпеки та співпраці [27].

Висновки. Аналіз середземноморської політики Сербії демонструє, що Белград уміло лавірує між можливостями та викликами, прагнучи максимально захистити й розвинути національні інтереси. Слід відзначити, що Белград вибудовує вигідні двосторонні відносини, які базуються на економічній співпраці, обміні інноваційними технологіями, залученні інвестицій, закупівлі товарів військового призначення. До здобутків варто зарахувати посилення стратегічних партнерств із низкою середземноморських країн. Сербія значно поглибила відносини з Італією та Грецією, перетворивши їх на союзників у просуванні своїх інтересів в ЄС і зміцнення регіональної стабільності. Взаємини з Францією та Туреччиною відкрили нові перспективи, включно з поставками сучасного озброєння, як-от французькі літаки Rafale, та ініціативами оборонно-промислової співпраці через спільні проекти з Туреччиною. Крім того, Сербія змогла зберегти й частково відновити зв'язки з традиційними партнерами на Близькому Сході. Участь сербських миротворців у місіях ООН в Лівані та на Кіпрі сприяла підвищенню міжнародного авторитету країни, показавши її внесок у забезпечення безпеки в Середземномор'ї. Важливим геополітичним здобутком стало використання платформи Руху неприєднання для налагодження діалогу з країнами регіону, які не належать до західних альянсів. Однак сербська дипломатія стикається із серйозними труднощами. Особливо відчутними є невдачі в контексті Косова: Белград втратив абсолютну підтримку арабського світу після того, як Єгипет і Лівія визнали незалежність Косова у 2013 р., а пізніше відзначилось і визнання з боку Ізраїлю після угод 2020 р. Це суттєво обмежило поле діяльності на міжнародній арені. Також викликом для Сербії залишається посилення впливу Туреччини на Балканах та в Середземномор'ї: надмірна залежність від Анкари може стати ризиком, якщо інтереси двох країн розійдуться, як це ледь не сталося через продаж турецьких дронів Косову. У відносинах із Францією та Італією тінюву роль відіграє питання визнання незалежності Косова як передумови для інтеграції – такі компроміси є неоднозначними всередині сербського суспільства. Додатково варто зазначити, що Сербія не використовує весь економічний потенціал, наявний у двосторонніх відносинах з країнами регіону. Військово-дипломатична активність потребує значних ресурсів і часу, що не завжди приносить очікувані результати. Загалом, сучасна політика Сербії в Середземномор'ї становить динамічний баланс між Сходом і Заходом, минулим і майбутнім. Белград прагне перетворити свою географічну особливість – відсутність

виходу до моря – у перевагу, будучи мостом між Балканами та ширшим середземноморським регіоном. Попри ризики і виклики, гнучкий багатовекторний підхід дає змогу Сербії зміцнювати свою роль у середземноморській політиці, обстоюючи національні пріоритети і сприяючи стабільності в регіоні.

Список використаної літератури

1. 2022 Serbia: Strengthening of foreign policy and affirmation of international status. *International Institute for Middle-East and Balkan Studies*, Любляна. 2022. <https://www.ifimes.org/en/researches/2022-serbia-strengthening-of-foreign-policy-and-affirmation-of-international-status/5126> (Accessed: 13 September 2025).
2. Abducted Serbs 'killed in US air strikes' in Libya. *Al Jazeera*. 2016. <https://www.aljazeera.com/news/2016/2/20/abducted-serbs-killed-in-us-air-strikes-in-libya> (Accessed: 13 September 2025).
3. Baletic K. Serbia Agrees Deal to Buy French Rafale Fighter Jets. *Balkan Insight*. 2024. <https://balkaninsight.com/2024/04/09/serbia-agrees-deal-to-buy-french-rafale-fighter-jets/> (Accessed: 13 September 2025).
4. Barlovac B., Andric G. Serbians Express Support for Gaddafi. *Balkan Insight*. 2011. https://balkaninsight.com/2011/03/28/serbians-express-support-for-gaddafi/?utm_source=chatgpt.com (Accessed: 13 September 2025).
5. Bechev D. Hedging Its Bets: Serbia Between Russia and the EU. *Carnegie Europe*. 2023. <https://carnegieendowment.org/research/2023/01/hedging-its-bets-serbia-between-russia-and-the-eu> (Accessed: 13 September 2025).
6. Brzozowski A., Taylor-Brace A. LEAK: Franco-German plan to resolve the Kosovo-Serbia dispute. *Euractiv*. 2023. <https://www.euractiv.com/section/enlargement/news/france-germany-push-plan-to-normalise-serbia-kosovo-relations/> (Accessed: 13 September 2025).
7. Ćipa A. The case for Israel's recognition of Kosovo. *Jerusalem Post*. 2021. <https://www.jpost.com/opinion/the-case-for-israels-recognition-of-kosovo-592627> (Accessed: 13 September 2025).
8. Cousins M. Libya Officially recognises Kosovo. *Libya Herald*. 2013. <https://libyaherald.com/2013/09/libya-officially-recognises-kosovo/> (Accessed: 13 September 2025).
9. Egypt Becomes 100th Country to Recognize Kosovo. *Reuters/VOA*. 2013. <https://www.voanews.com/a/egypt-recognizes-kosovo/1690046.html> (Accessed: 13 September 2025).
10. Further strengthening of cooperation with France in field of innovation. The Government of the Republic of Serbia. <https://www.srbija.gov.rs/vest/en/246493/further-strengthening-of-cooperation-with-france-in-field-of-innovation.php> (Accessed: 13 September 2025).
11. Gangloff S. Turkish policy towards the conflict in Kosovo: the preeminence of national political interests. *Balkanologie*. Vol. VIII, n 1. 2004. P. 105-122.
12. Greece and Serbia strengthen the strategic partnership in defense and in relation to Kosovo. *BGNES*. 2024. <https://www.bgn.es.com/world/greece-and-serbia-strengthen-the-strategic-partnership-in-defense-and-in-relation-to-kosovo> (Accessed: 13 September 2025).
13. In Major Upgrade Of Serbian Air Force, Vucic Agree Jet Deal With France. *RFE/RL Balkan Service*. 2024. <https://www.rferl.org/a/vucic-macron-kosovo-fighter-jets-nuclear-power/32897037.html> (Accessed: 13 September 2025).
14. Kosovo and Serbia give Israel diplomatic boon after US-brokered deal. *Guardian*. 2020. <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/04/kosovo-and-serbia-hand-israel-diplomatic-boon-after-us-brokered-deal> (Accessed: 13 September 2025).

15. Kosovo formally establishes ties with Israel, to open embassy in Jerusalem. Middle East Eye. 2021. <https://www.middleeasteye.net/news/kosovo-open-embassy-jerusalem> (Accessed: 13 September 2025).
16. Kosovo: International Reactions to NATO Air Strikes / ed.by Donfried K. CRS Report for Congress. 1999. 20 p.
17. Ladjevac I. Serbia external briefing: Jubilee of 115 years of diplomatic relations between Serbia and Egypt. Weekly Briefing. China-CEE Institute. Vol.64, No. 4 (RS). 6 p. https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2023/08/2023er07_Serbia.pdf (Accessed: 13 September 2025)
18. Ladjevac I. Serbia external briefing: Serbia–Egypt Relations and the Free Trade Agreement: Political and Economic Perspectives. Monthly Briefing. China-CEE Institute. Vol. 8, No. 1 (RS). 12 p. https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2025/11/2025p09_Serbia.pdf (Accessed: 13 September 2025)
19. Libya. Republic of Serbia Ministry of Foreign Affairs. <https://www.mfa.gov.rs/en/foreign-policy/bilateral-cooperation/libya> (Accessed: 13 September 2025)
20. Migdalovitz C. Greece. *Kosovo: International Reactions to NATO Air Strikes* / ed.by Donfried K. CRS Report for Congress. 1999. P. 8.
21. Serbia, Syria committed to strengthening bilateral cooperation. The Government of the Republic of Serbia. <https://www.srbija.gov.rs/vest/en/250732/serbia-syria-committed-to-strengthening-bilateral-cooperation.php> (Accessed: 13 September 2025).
22. Stojanovic M. EU, US Piling Pressure on Serbia to Accept Kosovo Plan, Vucic Says. *Balkan Insight*. 2023. <https://balkaninsight.com/2023/01/24/eu-us-piling-pressure-on-serbia-to-accept-kosovo-plan-vucic-says/> (Accessed: 13 September 2025).
23. Strategic partnership between Serbia, Greece in areas of common interest. The Government of the Republic of Serbia. <https://www.srbija.gov.rs/vest/en/252613/strategic-partnership-between-serbia-greece-in-areas-of-common-interest.php> (Accessed: 13 September 2025).
24. Strong interest of Italian companies in doing business in Serbia. The Government of the Republic of Serbia. <https://www.srbija.gov.rs/vest/en/242455/strong-interest-of-italian-companies-in-doing-business-in-serbia.php> (Accessed: 13 September 2025).
25. Todorović M. In the Shadow of the Middle East. CEP Insight. 2024. https://cep.org.rs/wp-content/uploads/2024/01/In-the-Shadow-of-the-Middle-East_EU-and-Serbias-Israeli-Palestinian-Policies-Compared.pdf (Accessed: 13 September 2025).
26. Turkey, Serbia Eye Cooperation On Production of Military Drones. RFE/RL Balkan Service. 2024. <https://www.rferl.org/a/turkey-serbia-drones-erdogan-vucic-kosovo/33155514.htm> (Accessed: 13 September 2025).
27. United Nations thanks Serbia for its contribution to peacekeeping United Nations Serbia. *UN*. 2021. https://serbia.un.org/en/135770-united-nations-thanks-serbia-its-contribution-peacekeeping?afd_azwaf_tok (Accessed: 13 September 2025).
28. Varga-Kocsicska A. Serbia and France: the special relationship?. *European Scientific Journal*. 2022. № 18 (23), 1- 14. <https://ejournal.org/index.php/esj> (Accessed: 13 September 2025).
29. Zampano G. Italian Premier Meloni’s visit to Serbia signals Rome’s push to bring Belgrade closer to EU. *Anadolu Agency*. 2025. <https://www.aa.com.tr/en/europe/italian-premier-melonis-visit-to-serbia-signals-romes-push-to-bring-belgrade-closer-to-eu/2994902> (дата звернення: 13 September 2025).

SERBIAN POLICY IN THE MEDITERRANEAN: LOSSES AND GAIN

Yulia Maystrenko

*Odesa I.I. Mechnikov, National University
Faculty of International Relations, Political Science and Sociology,
Department of International Relations
2 Vsevolod Zmienko St., 65000, Odessa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-7306-756X*

Diana Kryuchkova

*Odesa I.I. Mechnikov, National University
Faculty of International Relations, Political Science and Sociology,
Department of International Relations
2 Vsevolod Zmienko St., 65000, Odessa, Ukraine
ORCID: 0009-0009-9510-485X*

The article provides a thorough analysis of the main directions of Serbia's policy in the Mediterranean region, which continue to be shaped by the historical and cultural heritage, the consequences of conflicts in the Balkans and the Middle East, the "Arab Spring" and modern geopolitical transformations. The focus is on the development of Serbia's foreign policy relations with the countries of Southern Europe, in particular Italy, Greece and France, as well as with the states of the Middle East and North Africa, including Egypt, Libya, Israel and Syria. The features of the Serbian-Turkish dialogue, which is characterized by both cooperation in the security sphere and certain tensions over the Kosovo problem, are highlighted. Serbia's contribution to the UN peacekeeping operations in Lebanon and Cyprus as a means of strengthening its international authority is separately analyzed. The key achievements of Serbia's foreign policy activities in the Mediterranean are identified: the expansion of strategic partnerships, the intensification of military-technical cooperation and diplomatic support in issues related to Kosovo. Cooperation between the EU member states and Serbia is based mainly on the latter's European integration aspirations. Cooperation with France in the military-technical sphere was also studied, which is a certain advantage, since it compensates for cooperation with the Russian Federation in this area. The main challenges and losses of this policy are emphasized: the recognition of Kosovo's statehood by a number of Mediterranean countries, the strengthening of Turkey's influence in the region and the dilemmas arising in the process of European integration. The study proves that Serbia's policy in the Mediterranean is a multidimensional strategy focused on balancing between East and West. This direction is in line with the goal of protecting national interests and strengthening Belgrade's position as an important actor in this strategically important region.

Key words: Serbia, Mediterranean, diplomacy, international security, foreign policy.

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026